

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Livsmedelskonsumtion och näringssinnehåll

Ämnesområde

Jordbruk, skogsbruk och fiske

Statistikområde

Jordbrukets produktion

Produktkod

JO1301

Referenstid

2023

Kontaktuppgifter

Typ	Uppgift
Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Simon lind
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036 - 15 63 42

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	3
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning	4
2.5	Bearbetningar.....	4
2.6	Granskning.....	5
2.6.1	Granskning under insamlingen	5
2.6.2	Granskning av mikrodata	5
2.6.3	Granskning av makrodata	5
2.6.4	Granskning av redovisning	5
2.7	Skattningsförfarande	5
2.7.1	Principer och antaganden	6
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	6
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	6
2.7.4	Röjandekontroll	7
3	Genomförande	7
3.1	Kvantitativ information.....	7
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	7

1 Statistikens sammanhang

Statistikrapporterna "Livsmedelskonsumtion av animalier. Preliminära uppgifter" och "Livsmedelskonsumtion och näringsinnehåll" beskriver utvecklingen av humankonsumtionen av livsmedel i Sverige.

Publikationerna utkommer årligen i mars och december. Samtidigt uppdateras också Jordbruksverkets statistikdatabas.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Målstorheter i undersökningen är direktkonsumtion, totalkonsumtion, samt kostens näringsinnehåll.

Med direktkonsumtion avses:

- De totala leveranserna av livsmedel från producenter till enskilda hushåll och storhushåll i landet
- Producenternas hemmaförbrukning (så kallad naturakonsumtion)

De konsumerade kvantiteterna redovisas, så långt underlaget tillåter, i den form som produkterna når konsumenten, det vill säga som jordbruksprodukter, halvfabrikat, djupfrysta varor och färdiglagad mat. Uppgifterna avser i princip varornas nettovikter (exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Med totalkonsumtion avses:

- Direktkonsumtion av olika livsmedel av råvarukaraktär
- De råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka förädlade livsmedel

Direktkonsumtionen och totalkonsumtionen redovisas på två sätt:

- Konsumtionen av livsmedel miljoner kg och år
- Konsumtionen av livsmedel kg eller liter per person och år

Med kostens näringsinnehåll avses det näringsinnehåll som humankonsumtionen förväntas ha. Beräkningarna utförs av Livsmedelsverket och baseras dels på Jordbruksverkets direktkonsumtionsberäkningar, dels på en livsmedelsdatabas hos Livsmedelsverket.

2.2 Ramförfarande

Ramen består av alla producenter som producerar livsmedel. För att samla in uppgifter om vilka varor och kvantiteter av livsmedel som tillverkas måste man gå via dem som producerar varorna. För de producenter som inte täcks in i redan tillgänglig statistik skapas en

ram utifrån fritt tillgängliga uppgifter, exempelvis företags omsättning och produktion.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Det förekommer inget urvalsförfarande i den här undersökningen.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Vanligen utesluts små producenter ifall det bedöms att deras produktion är så liten att den bara har en försumbar påverkan på den sammanlagda produktionen.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Beräkningarna av livsmedelskonsumtionen baseras på en mängd olika datakällor. Dessa samlas in både från register och direkt. I den mån det går används data från Industrins varuproduktion (IVP) som tas fram av Statistiska centralbyrån (SCB) för uppgifter om produktion. Finns inte uppgifter tillgängliga i IVP så görs enkätutskick eller mejlförfrågningar för att få in informationen. Uppgifter hämtas även ifrån andra undersökningar som Jordbruksverket gör. Uppgifter avseende import och export hämtas från SCB:s databaser.

2.4.2 Mätning

De enkäter som skickas ut innehåller frågor om årsproduktion av specificerade varor. I vissa fall räcker det med en förfrågan via e-post om årsproduktionen.

En del uppgifter om årsproduktion finns tillgängliga via internet.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Vid utskick av enkäter sätts ett sista svarsdatum. Har respondenterna inte svarat skickas en påminnelse ut via e-post. Om svar inte inkommer efter en vecka görs det en påminnelse via telefon.

2.5 Bearbetningar

Alla uppgifter förs in i Excel-filer för de olika varugrupperna som exempelvis kött eller mejerivaror. Saknas det helt uppgifter från någon producent brukar tidigare års värde eller i enstaka fall ett medelvärde för de fem senaste åren imputeras.

De beräkningsmetoder som används varierar för olika livsmedel. För flertalet produkter kan man förenklat säga att direktkonsumtionen uppskattas genom att den inhemska produktionen justeras för

utrikeshandel och svinn (ej hushållssvinn). För livsmedel i form av råvaror eller av råvarukaraktär (t.ex. kött) görs även ett avdrag för råvaruåtgången till förädlade produkter (konserver, beredningar m.m.) för att undvika dubbelräkning.

2.6 Granskning

Granskning sker fortlöpande under statistikproduktionens gång och består av flera olika moment.

2.6.1 Granskning under insamlingen

När uppgifterna kommer in granskas de i samband med att de förs in i Excel-dokumentet. Uppstår det tveksamheter gällande uppgifterna tas kontakt med uppgiftslämnaren.

2.6.2 Granskning av mikrodata

För specifika produkter görs jämförelser av tidigare lämnade data för respektive producent.

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning av makrodata sker genom att varje enskild variabel jämförs med tidigare års värden i livsmedelsstatistiken samt för vissa variabler med resultat från annan statistik.

2.6.4 Granskning av redovisning

Jordbruksverket följer en produktionsprocess för framställning av officiell statistik. I denna process ingår två typer av granskning inför publicering.

Dels genomförs en omfattande korrekturläsning som granskar om data och beräkningar som presenteras i text, tablåer och figurer stämmer överens med de data som presenteras i tabellerna. I korrekturläsningen kontrolleras även att publikationen följer den fastlagda mallen för våra publikationer och att språket är lättläsligt och korrekt.

Utöver korrekturläsningen går en granskningsgrupp (bestående av ett antal medarbetare vid Jordbruksverkets statistikenhet) igenom publikationen och dess medföljande material med avseende på resultatens rimlighet, publikationens struktur, vad som lyfts fram i text och rubriker samt om presentationen är lättillgänglig för användarna.

2.7 Skattningsförfarande

Totalvärden skattas genom att en rak uppräknings av data utan viktning görs. Uppgifter per person och år tas fram genom att dividera totalvärdena med medelfolkmängden för aktuellt år.

Beräkningar av näringsinnehåll görs av Livsmedelsverket utifrån den beräknade direktkonsumtionen för aktuellt år.

2.7.1 Principer och antaganden

Om en uppgiftslämnare inte lämnar några uppgifter imputeras föregående års värde. Ifall uppgifterna för produktionen fluktuerar över tid så används istället medelvärdet för de fem senaste årens produktion. Om det senare skulle inkomma uppgifter, så tas det imputerade värdet bort och ersätts med det korrekta värdet.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Råvaruinnehållet i importerade förädlade livsmedel inkluderas i konsumtionen medan råvaruinnehållet i exporterade förädlade produkter exkluderas. Beräkning av totalkonsumtionen sker enligt principen: *produktion + råvaruimport + råvaruinnehåll i importerade förädlade livsmedel - råvaruexport - råvaruinnehåll i exporterade förädlade livsmedel*.

För en del produkter beräknas inte totalkonsumtionen enligt ovan beskrivna metod. I vissa fall är totalkonsumtionen för en produktgrupp beräknad som summan av direktkonsumtionen för ingående produkter (t.ex. köksväxter, frukter och bär).

Beräkningsmetoderna för totalkonsumtion skiljer sig också en hel del från vara till vara. Totalkonsumtionen av mjöl, kött, socker och ägg beräknas genom att den inhemska produktionen justeras för importerade och exporterade förädlade produkter. Totalkonsumtionen av exempelvis mjöl inkluderar således inte enbart konsumtion av inhemskt producerat mjöl och importerat mjöl utan även en uppskattning av mjölinnehållet i importerat bröd, pasta och liknande spannmålsprodukter.

Kostens näringsinnehåll beräknas genom att konsumtionen av olika livsmedel eller livsmedelsgrupper multipliceras med innehållstal avseende olika näringsämnen. Beräkningarna baseras dels på Jordbruksverkets direktkonsumtionsberäkningar, dels på Livsmedelsverkets analyser. Då beräkningarna baseras på direktkonsumtionen och därmed på de kvantiteter som är tillgängliga för konsumtion i detaljhandelsledet eller i storhushåll, beaktas inte svinn i enskilda hushåll eller i storhushåll. Konsumtionen av vitaminpreparat och liknande ingår inte i beräkningarna.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Det beräknas inga osäkerhetsmått för denna statistik.

2.7.4 Röjandekontroll

Röjandekontroll görs inte eftersom statistiken enbart tas fram och redovisas på nationell nivå.

3 Genomförande

Under våren uppdateras kontaktlistor till uppgiftslämnare som är aktuella för enkäter eller mejlförfrågningar. I månadsskiftet mars-april skickas enkäter och mejlförfrågningar ut.

De uppgiftslämnare som inte har svarat på påminnelser kontaktas via telefon under maj månad.

Under sommaren levererar SCB slutliga uppgifter för föregående års undersökning samt preliminära uppgifter för årets undersökning för Industrins varuproduktion. I samband med det hämtas även uppgifter för import och export ifrån SCB:s databas. I och med att dessa uppgifter har inkommit så börjar arbetet med beräkningarna under september och oktober månad.

Då alla bearbetningar av data är klara så sammanställs uppgifterna i en statistikrapport samt i Jordbruksverkets statistikdatabas. Detta sker under november månad.

3.1 Kvantitativ information

I de fall där det har förekommit bortfall för Jordbruksverkets enkäter och förfrågningarna har det gjorts imputeringar enligt principen att använda sig av förra årets värde.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Undersökningen har gått enligt plan och inga avvikelser har förekommit.